

Jaarverslag
&
Financieel Jaarverslag
over het jaar
2015

STICHTING ROBERT A. LEVISSON

Zuidelijke Wandelweg 41 • 1079 RK Amsterdam • Netherlands

contact@levisson.nl • www.levisson.nl • Tel. +31 (0)20 54 00 133

Bank: 400378213 • IBAN: NL88ABNA0400378213 • KvK: 34178043 • ANBI: 811001994

Rabbin Robert A. Levisson (1913-2001) was één van de grote voormannen binnen het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom. Hij was de zoon van de oprichter van de Liberaal Joodse beweging in Nederland. Na de Tweede Wereldoorlog richtte hij de LJG Den Haag weer op en werd hij één van de grote liberale leiders in het land. Hij was een wijs mens, een begenadigd spreker en schrijver en een voorvechter van Israël.

Jehie zichro baroech - יהי זכרו ברוך - Zijn nagedachtenis zij gezegend

Inleiding

Ook het afgelopen academisch jaar (2015/5775) heeft het Levisson Instituut weer laten zien dat een klein instituut groot kan zijn. Allereerst ben ik erg blij dat we Joram Rookmaaker opnieuw konden verwelkomen als student-rabbin. Na een periode van zo'n zes jaar is hij weer gaan studeren aan het Levisson om straks zijn semicha te kunnen ontvangen. Joram is tevens mijn assistent in de Liberaal Joodse Gemeente Amsterdam, waar hij per 1 september 2015 werd aangesteld. Hierdoor ondersteunt hij het rabbinaat in Amsterdam en in de andere helft van de tijd studeert hij.

Tevens ziet u in dit jaarverslag weer veel activiteiten die georganiseerd werden door het Instituut. Uitgangspunt is om naast de rabbinopleiding, andere professionele cursussen en opleidingen aan te bieden aan diegenen die een leidinggevende rol spelen in onze kehillot of dat in de toekomst willen gaan doen. De bijscholingen voor de rabbinen, chazzaniem, leraren (met dank aan Rimon) staan op hoog niveau. Wij zijn begonnen een gabbai gids samen te stellen die een leidraad gaat worden voor alle gabbaiem in onze gemeenten, op basis van de cursus die drie jaar geleden werd gegeven. Steeds weer zullen er nieuwe gabbaiem, maar ook chazzaniem en leraren moeten worden opgeleid, om onze kehillot in stand te houden en te blijven zorgen voor een hoog kennisniveau. Wat betreft de rabbinen is het aantal dun gezaaid. Dat baart mij zorgen. Veel meer zullen wij moeten inspireren zodat ook jongeren zich aangetrokken zullen voelen om een positie van rabbin, *rav oemoree beJisraeel*, *rabbin en leraar in Israel*, te ambiëren. Zorg is echter dat de meeste gemeenten te klein zijn om een full time functie te kunnen bieden. Een werkkring daarnaast lijkt dan ook gewenst. Maar over een jaar of vijf zullen de meeste van de huidige rabbinen de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt en zal er aan opvolging moeten zijn gedacht. Er is dus nog veel werk te doen, als we tenminste als Liberaal Joodse Gemeenschap in Nederland het niveau willen handhaven dat we tot nu hebben bereikt. Vraag eens om u heen of er leden zijn die zouden willen overwegen rabbin te willen worden? Alleen de studie zelf al (Tora lisjma) is het waard. Je verdiepen in onze rijke joodse traditie, van Tora naar Talmoed naar de modernere rabbinse uitleg. Onze docenten staan garant voor interessante lessen.

Ik wil graag prof. dr. Ted Young heel hartelijk bedanken voor zijn jarenlange inzet om leiding te geven aan het Levisson Instituut als haar voorzitter. Zijn opvolgster Ella Wijnschenk-Oesterman, was al jaren betrokken bij het pastorale deel van de opleiding, en is nu onze gedreven voorzitter. Dank ook aan Harry Polak, die met zijn echtgenote Irith in maart 2016 op alija is gegaan. Hij heeft vele jaren in het bestuur van Levisson gezeten, mede namens het Verbond voor Progressief Jodendom.

Mijn dank gaat ook weer uit naar Francine Menco-Püttmann, onze actieve en gedreven directeur. De motor waar alles om draait.

Een mooi jaar werd afgesloten en een nieuw jaar met nieuwe uitdagingen staat voor de deur. Vanzelfsprekend zijn daar studenten voor nodig en natuurlijk ook de financiële middelen om alles mogelijk te maken.

Rabbin mr. Menno ten Brink
decaan Levisson Instituut

Inhoud

Inleiding 3

1. Het studiejaar 2015

David Lilienthal-lezing	5
Rabbijnstudent	6
Opening van het academisch jaar 2015-2016	6
Nascholing van de rabbijnen	7
Nascholing van de voorzangers	7
Rimon-Liberaal Joods Landelijk Onderwijs Centrum	8
Nascholing van de leerkrachten	9
Tora-project	9
Wetenschappelijk onderzoek	10
Bibliotheek	10
Management Team	11
Samenstelling bestuur, leiding en commissies	11
Vrienden en donateurs	12
Plannen voor 2016 en verder	12

2. De Financiering

Financieel jaarverslag over het boekjaar 2015	14
Balans per 31 december 2015	14
Staat van baten en lasten over 2015	15

1. Het studiejaar 2015

David Lilienthal-lezing

Het hoogtepunt van 2015 bestond uit de eerste David Lilienthal-lezing op 14 juni.

De David Lilienthal-lezing werd ingesteld in februari 2013 toen bij het vertrek van David Lilienthal als decaan van het Levisson Instituut, het David Lilienthal Fonds werd opgericht als geschenk van het Instituut aan David. Het doel van dit fonds is om lezingen te organiseren. De eerste werd op 14 juni 2015 gehouden, in aanwezigheid van David en Gun Lilienthal als eregasten, die hiervoor speciaal uit Israël waren gekomen.

© DPHOTO /Dirk P.H.SPITS

Vlnr Anat Hoffman, rabbijn David Lilienthal en Gun Lilienthal

Hoofdspreker van deze eerste lezing was Anat Hoffman, directeur van IRAC (Israel Religious Action Center) en van Women of the Wall in Jeruzalem.

Voorafgaand aan de lezing was er een ontvangst bij Mariette en Willem Koster thuis, in aanwezigheid van de spreker, eregasten en de hoofdsponsors Jaap Rosen Jacobson en het Sally Berg Familie Fonds.

Bij de lezing in de Makariazaal van LJG Amsterdam spraken prof. dr. Juliette Walma van der Molen namens het bestuur van het Levisson Instituut, decaan rabbijn Menno ten Brink, eregast rabbijn David Lilienthal en uiteraard Anat Hoffman. Aanwezig waren 120 mensen. De lezing werd afgesloten met een receptie in de Anne Frankzaal.

Op initiatief van het Levisson Instituut sprak Anat Hoffman ook nog in de sjoels van LJG Den Haag en LJG Utrecht.

Op maandagavond 15 juni waren 60 mensen aanwezig in Den Haag. Op 16 juni luisterden 30 mensen naar het verhaal van Anat Hoffman in Utrecht.

Overdag op dinsdag 16 juni had Anat Hoffman een ontmoeting met vijf leden van diverse landelijke commissies van Groen Links, in het stadhuis van Amsterdam, georganiseerd door journaliste/politica Daphne Meijer. Vervolgens had Anna de Voogt thuis een lunch voorbereid voor zeven joodse vrouwen.

Bij alle lezingen en ontmoetingen was er van beide kanten veel enthousiasme. Anat Hoffman was meer dan acht jaar geleden voor het laatst in Nederland. Door haar inspirerende verhaal hebben veel mensen voor het eerst of opnieuw haar werk bij IRAC en Women of the Wall leren kennen.

In de commissie voor de organisatie zaten rabbijn Marianne van Praag, Madelon Bino, Esther van Oostrum, Mariette Koster en Francine Püttmann, directeur van het Levisson Instituut. Adviseurs waren Hans Weijel, Samu de Leeuw en Ronny Naftaniel. Het ontwerp van de poster en advertentie was in handen van Doreen Pinkus. Dankzij de nauwe samenwerking met de Liberaal Joodse Gemeenten van Amsterdam, Den Haag en Utrecht zijn deze drie lezingen goed verlopen, waarvoor alle dank.

De foto's van de lezingen en een interview in het NIW zijn te vinden op www.levisson.nl > Foto's-Video's > David Lilienthal lezing 2015

Rabbijnstudent

We zijn zeer verheugd dat we vanaf september 2015 weer een rabbijnstudent opleiden. Joram Rookmaaker heeft zijn studie weer opgepakt, nadat hij een aantal jaren geleden ermee gestopt was. Naast zijn studie is hij vanaf het najaar 2015 aangesteld als assistent-rabbijn bij de LJG Amsterdam. Hij werkt gedurende 20 uur per week naast rabbijn Menno ten Brink in de gemeente en studeert 20 uur per week bij het Levisson Instituut.

Opening van het academische jaar 2015-2016

Het studiejaar 2015-2016 werd op 18 oktober 2015 geopend met een bijeenkomst in een zaal van de LJG Amsterdam. Na de inleiding door prof. dr. Ted Young, voorzitter van het bestuur van de stichting Robert A. Levisson, en rabbijn Menno ten Brink, decaan van het Levisson Instituut, sprak prof. dr. Wout van Bakkum uit Groningen over *Het familiedrama in de Piyyut: De leugen van Abraham, het verdriet van Sarah, de 'vermoorde onschuld' van Jitschak*.

Tijdens deze opening van het academisch jaar vond ook de wisseling van het voorzitterschap van de stichting plaats. De nieuwe voorzitter, Ella Wijnschenk-Oesterman, is al vanaf de oprichting bij het Levisson Instituut betrokken, met name bij het pastorale gedeelte van de rabbijnopleiding. Zij sloot de bijeenkomst af.

Aftredend voorzitter Ted Young ontving voor zijn enorme inzet de eerste “Levissonkeppel”, ontworpen door Jet Naftaniel-Joëls.

Het bestuur nam eveneens afscheid van Harry Polak, die met zijn vrouw op alija zou gaan. Harry ontving voor zijn nieuwe huis een mezoeza, vervaardigd door Piet Cohen, als dank voor zijn gewaardeerde activiteiten als bestuurder.

Zie ook www.levisson.nl > Foto's-Video's > Opening academisch jaar 2015.

Nascholing van de rabbijnen

In het verslagjaar vonden drie verschillende nascholingen plaats. In de periode maart-juli kwamen de rabbijnen vijf keer bijeen met Marga Schreuder. Zij leerde de rabbijnen om te gaan met conflicten en mediation.

Op zondagochtend 7 juni behandelde de Amerikaanse rabbijn Arthur Green, hoogleraar joodse filosofie en religie aan het Hebrew College in Boston, onderwerpen in de joodse mystiek en chassidisme.

Prof. dr. Rachel Elijor, hoogleraar emeritus filosofie aan de Hebreeuwse Universiteit in Jeruzalem, sprak op woensdagmiddag 25 november over *The messianic-mystical tradition in Jewish History*, waarin zij over de historische oorsprong en de ontwikkeling van het messiaanse idee in het jodendom vertelde.

Nascholing van de voorzangers

Na de succesvolle bijscholing in 2014 door Gilad Nezer, chazan van LJG Amsterdam, samen met Shura Lipovsky, zangeres van het Jiddisj lied, zijn op verzoek van de voorzangers in 2015 twee dagen uitgetrokken voor een vervolg van de masterclass.

Op 22 maart en op 29 november hebben Gilad en Shura de aanwezige voorzangers weer stukken uit de diensten laten zingen en daar hun aanwijzingen bij gegeven. De nadruk lag steeds op de presentatie, zangtechniek en interpretatie van de teksten. Beide docenten gaven elke deelnemer individueel instructies, wat als zeer prettig werd beschouwd. Deze formule zal ook in 2016 herhaald worden.

Samen met Levisson-bestuurslid prof.dr. Juliette Walma van der Molen wordt gekeken hoe Rimon zich de komende jaren kan ontwikkelen en hoe de leerkrachten nog beter betrokken kunnen worden.

Nascholing van de leerkrachten

Samen met Rimon hield het Levisson Instituut in september 2015 een landelijke nascholing voor de leerkrachten van het Talmoed Tora-onderwijs. Onderwerp van de studiedag was *De toekomst van het Liberaal Joods onderwijs*. Prof. dr. Juliette Walma van der Molen sprak over andersoortige leerdoelen, kennisoverdracht en projectonderwijs. In het middagprogramma behandelden Lea Abram *Wat kan ik leren door bij een andere leerkracht in de klas mee*

te kijken? en Israel Golani *Welk materiaal gebruik ik bij het lesgeven in Hebreeuws en welke affiniteit heb ik met het Hebreeuws onderwijs?* Aan de studiedag namen 16 leerkrachten uit het hele land deel.

Tora-project

Begin 2015 is het project gestart om de hele Tora in te zingen volgens de Nederlands liberale troep voor Sjabbat en deze te publiceren in de muziekbibliotheek op de Levisson website. Het geheel wordt uitgevoerd door Amir Naamani van LJG Den Haag en Bram Lagendijk van LJG Rotterdam. Beiden zijn ervaren ba'alee koree (lajeners, voorgangers). Voor dit project zorgt Amir voor het inzingen van alle alijot en Bram voor het opnemen, redigeren en publiceren ervan in de muziekbibliotheek.

Het is een omvangrijk project waarbij veel tijd nodig is voor voorbereiding, opnamen, nabewerking en publicatie. Voor het gehele project is daarom ongeveer twee jaar uitgetrokken. Voor de opnamen ontmoeten Amir en Bram elkaar bijna wekelijks - meestal in de sjoels in Den Haag of Rotterdam - waarbij gemiddeld drie parasjot per keer worden ingezongen en opgenomen.

Begonnen is met het C-jaar van de driejaarscyclus. Gaandeweg worden alle alijot per sidra, per Toraboek en per jaar van de driejaarscyclus gepubliceerd op de website van het Levisson Instituut. Plaatsing van de eerste opnamen op de website wordt in het voorjaar van 2016 verwacht.

De inhoudelijke eindverantwoordelijkheid voor het project ligt bij rabbijn Menno ten Brink. Hij is ook de vraagbaak bij onduidelijkheden en dergelijke die zich tijdens het opnameproces voordoen. Daarnaast kunnen Amir en Bram voor vragen en advies over de troep terecht bij Channa van Unen-Meyer. Zij heeft ook een belangrijke adviesrol gespeeld bij de voorbereiding van het project.

Wetenschappelijk onderzoek

Het project *Van Adath Jeschurun naar Adath Jesjoeroen* over de religieuze ontwikkelingen binnen het jodendom in Nederland in de negentiende en twintigste eeuw, was door ziekte en omstandigheden aan vertragingen onderhevig, waar historicus en publicist Chaya Brasz weinig aan kon doen. Inmiddels is het werk hervat. Dit wetenschappelijke onderzoeksproject, dat al enige jaren loopt, is bedoeld om de lacune in te vullen die er wat betreft dit onderwerp in de geschiedschrijving van het Nederlandse jodendom bestaat. Het project wordt voornamelijk gefinancierd door het Prins Bernhard Cultuurfonds. Chaya Brasz heeft besloten, in verband met de niet meer met haar persoonlijke omstandigheden sporende tijdsbeperkingen van Maror, hiervoor op eigen initiatief een andere oplossing te vinden, die beter bij haar past. Met Maror is dit naar ieders tevredenheid afgehandeld. Het is de bedoeling dat het manuscript na afronding in het Engels zal worden uitgegeven door Hebrew Union College Press in Cincinnati.

Een voorproefje uit het onderzoek, dat onze Liberale Joodse Gemeenten aanspreekt:

Zowel de vooroorlogse rabbijn dr. Ludwig Jacob Mehler, als de naoorlogse rabbijn Jacob Soetendorp, hadden op Europees niveau grote ambities met de Liberale Gemeenten. Dat is niet zo verwonderlijk, want ze hadden allebei de wind in de rug. In de jaren dertig vulden Duitse Joden, die het nazi-regime ontvluchtten, met name de Amsterdamse LJG van rabbijn Mehler numeriek flink aan en zag de World Union for Progressive Judaism (WUPJ) de twee Nederlandse LJG-gemeenten als een groot succes. Het was dan ook geen wonder dat in 1937 de WUPJ Amsterdam uitkoos voor zijn wereldconferentie en dat was tussen de twee wereldoorlogen de grootste WUPJ gebeurtenis op het continent. In Mehlers ogen verving Amsterdam op dat moment Berlijn. Na de eerste moeilijke naoorlogse tijd, maakte in de jaren vijftig eerst de Amsterdamse LJG-gemeente en later ook de Haagse een nieuwe start. Het was Jacob Soetendorp die toen als liberale rabbijn een unieke leidende rol op Europees niveau vervulde en zelfs vice-president van de WUPJ werd. Het was dan ook in Nederland, waar al heel vroeg na de oorlog een WUPJ wereldconferentie plaatsvond, in 1957 in Amsterdam.

Bibliotheek

Ook in 2015 kreeg de bibliotheek regelmatig boeken aangeboden uit nalatenschappen en van mensen die hun huis aan het opruimen waren. Met zeer grote terughoudendheid worden boeken geaccepteerd, omdat de boeken binnen de bestaande collectie moeten passen en een goede aanvulling dienen te zijn.

In 2015 is twee keer geëxperimenteerd met het houden van boekbesprekingen. Op 12 april bespraken Mirjam Ringer en Alexander Hammelburg het boek *In naam van God. Religie en geweld* (Fields of Blood) van Karen Armstrong. Op 6 september werd het boek *De zonnebloem* (Die Sonnenblume) van Simon Wiesenthal besproken door Tamarah Benima. Op beide avonden kwam slechts een handvol mensen. De waardering van de beide avonden was door de aanwezigen hoog.

Management Team

Naast de dagelijkse gang van zaken hield het Management Team zich in de verslagperiode vooral bezig met de eerste David Lilienthal-lezing, de rabbijnopleiding, de nascholing voor de rabbijnen en voorzangers, en die van de Talmoed-Tora leerkrachten (samen met Rimon), het nieuwe project van het inzingen van de Tora en de opening van het academische jaar.

Het Management Team vergadert eens per maand en daarnaast is er email en telefonisch overleg. Het MT is ook vertegenwoordigd bij de vergaderingen van het bestuur. Tevens houdt het contact met het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom en de besturen van de aangesloten gemeenten.

De directeur Algemene Zaken houdt drie dagen per week kantoor in de Levissonkamer in het gebouw van de LJG Amsterdam en is op de overige dagen per email bereikbaar.

Samenstelling bestuur, leiding en commissies

Zoals hierboven beschreven heeft er tijdens de opening van het nieuwe academisch jaar op 18 oktober een wisseling van voorzitter plaatsgevonden. Ted Young, die op 2 januari 2010 aantrad, maakte na ruim 5,5 jaar plaats voor Ella Wijnschenk-Oesterman.

Er werd afscheid genomen van Harry Polak, die eerst namens het Verbond in het bestuur zat en later als secretaris. Het bestuur bestaat vanaf 18 oktober 2015 statutair weer uit vijf personen. Juliette Walma van der Molen werd vice-voorzitter, David Allick nam de taak van secretaris op zich.

Ella Wijnschenk en Ted Young

Bestuur

Prof. dr. Ted Young, voorzitter (tot 18 okt. 2015)

Ella Wijnschenk-Oesterman, voorzitter (vanaf 18 okt. 2015)

Dr. Thijs ten Raa, penningmeester

Drs. Harry Polak, secretaris (tot 18 okt. 2015)

Mr. David Allick, lid (tot 18 okt. 2015) en secretaris (vanaf 18 okt. 2015)

Prof. dr. Juliette Walma van der Molen, lid (tot 18 okt. 2015) en vice-vz (vanaf 18 okt. 2015)

Drs. Lena Herman-ten Cate, lid (namens het Verbond)

Management Team

Rabbin mr. Menno ten Brink, decaan

Prof. dr. Reinier Munk, hoofd Academisch Programma

Rabbin Marianne van Praag, hoofd BeroepsVorbereidende Vorming

Drs. Francine Püttmann, directeur Algemene Zaken

Academische Commissie

Prof. dr. Irene Zwiep, voorzitter
Prof. dr. Reinier Munk, secretaris
Rabbijn Tamarah Benima, lid
Drs. Carolyn Levisson, lid
Mr. Ernst Numann, lid
Rabbijn Awraham Soetendorp, lid
Rabbijn mr. Menno ten Brink, decaan
Rabbijn David Lilienthal, ere-decaan
Prof. dr. Ted Young, voorzitter bestuur (tot 18 okt. 2015)
Ella Wijnschenk-Oesterman, voorzitter bestuur (vanaf 18 okt. 2015)

Subcommissie Toelating

Prof. dr. Irene Zwiep, voorzitter Academische Commissie
Drs. Carolyn Levisson, voorzitter BeroepsVorbereidende Vorming
Rabbijn mr. Menno ten Brink, decaan

Commissie BeroepsVorbereidende Vorming (BVV)

Drs. Carolyn Levisson, voorzitter
Rabbijn Marianne van Praag, hoofd BeroepsVorbereidende Vorming
Ella Wijnschenk-Oesterman, lid (tot 18 okt. 2015), toehoorder (vanaf 18 okt. 2015)
Chellie van den Bergh, lid (tot 8 juli 2015)
Drs. Marie-José van Hoof, lid (tot 8 juli 2015)
Jorien Tamse, lid (vanaf 8 juli 2015)

Rimon – Liberaal Joods Landelijk Onderwijs Centrum

Matty van Eldik, coördinator
Liesbeth Aussen, coördinator
Lea Abram, medewerker
Israel Golani, medewerker Hebreeuws

Webmasters

Dick Hage
Bram Lagendijk (muziekbibliotheek)

Vrienden en donateurs

Uit het voorgaande moge blijken dat het Instituut voortvarend bezig is. De financiën blijven zorgen geven, met een flink netto verlies in het verslagjaar. De uitgaven zijn aanzienlijk lager dan voorheen, maar de inkomsten zijn nog harder gedaald.

Voor de continuïteit van de activiteiten blijft het instituut echter afhankelijk van de bereidheid van onze bestaande trouwe vrienden en donateurs om ons te blijven steunen. Wij zijn hun veel dank verschuldigd, evenals Stichting Collectieve Maror-gelden.

In de Misjna, Pirké Avot 3:21 lezen we: אין תורה, אין קמח, אין תורה, אין קמח – *iem een kemach, een Tora, iem een Tora, een kemach* – (vrij vertaald) “zonder middelen van bestaan is er geen Tora, zonder Tora verliezen de middelen van bestaan hun betekenis.” Zo zien wij dat degenen die in Joods leren investeren met hun financiële middelen, betekenis schenken aan onze hele gemeenschap en velen daarbuiten.

Het bestuur zal met de leiding moeten blijven zoeken naar een structurele oplossing voor de financiering, zodat het Instituut financieel gezond blijft. De Stichting Robert A. Levisson, waaronder het Instituut valt, is een erkende Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Een hele goede oplossing op de langere termijn zou zijn als mensen ons uit een legaat zouden willen toedelen. Intussen blijven wij uw hulp nodig hebben om meer vrienden, donateurs, stichtingen en fondsen te vinden die ons financieel willen bijstaan om dit kenniscentrum van het liberale jodendom in Nederland te behouden en actief te laten blijven.

Plannen voor 2016 en verder

De plannen voor het jaar 2016 zijn een voortzetting van het huidige beleid, waarbij de rabbijn-opleiding prioriteit heeft. Het Instituut zal in 2016 weer nieuwe opleidingen voor leden van de LJG-gemeenten aanbieden, als ook nascholingen voor de reeds opgeleide rabbijnen, voorzangers en leerkrachten.

In mei zal het Instituut een landelijke studiedag organiseren over het ontstaan en de ontwikkeling van het liberale jodendom wereldwijd en in Nederland.

Het Instituut werkt aan een gabbai gids, zoals beloofd is in 2013 na afloop van de gabbai opleiding, die toen voor het eerst werd georganiseerd. Zodra deze gids gereed is, hoopt het Instituut wederom een gabbai opleiding op te zetten.

De ba'al koree-opleiding gaat in 2016 verder met een Haftara-cursus en eventueel ook weer met een cursus Tora-lajenen.

In het kader van nascholing zal Leo Mock een aantal keer met de rabbijnen Talmoed leren. Ook zullen de rabbijnen later in het jaar met rabbijn Amy Scheinerman uit Amerika over de Hoge Feestdagen leren en inspiratie opdoen.

De nascholing van de voorzangers, in de vorm van masterclasses, zal ook weer worden gecontinueerd met chazan Gilad Nezer en zangeres Shura Lipovksy.

Rimon zal zich bezinnen over de toekomst van het Talmoed Tora-onderwijs en zal aan de verbetering van de website blijven werken. Daarnaast wordt gedacht aan een opleiding voor leerkrachten, die kinderen die speciale aandacht vragen, les kunnen geven.

Het resultaat van het tweejaarlijkse project om de hele Tora in te zingen volgens de troep die bij de LJG wordt gezongen, zal voor het eind van jaar in de muziekbibliotheek op de website te staan.

2. De Financiering

Financieel jaarverslag over het boekjaar 2015

De jaarstukken 2015 zijn op 22 februari 2016 vastgesteld door het bestuur en aansluitend door accountant Kuhlman. Hieronder volgt een samenvatting. Indien men de volledige jaarstukken wenst te ontvangen, kunnen deze worden opgevraagd bij contact@levisson.nl.

Balans per 31 december 2015

<i>Activa</i>		<i>Passiva</i>	
Vorderingen	€ 3.403	Stichtingsvermogen	€ 120.350
Liquide middelen	€ 210.629	Bestemmingsreserve	€ 66.412
		Belastingen	€ 577
		Schulden/overloop	€ 26.693
Totalen	€ 214.032		€ 214.032

De *bestemmingsreserve* bestaat uit een vijftal fondsen:

Studentenfonds	€ 25.981
Fonds seminars Israël	€ 15.000
Fonds wetenschappelijk onderzoek	€ 9.000
Opleidingenfonds	€ 14.969
Rimon	€ 1.462

Het studentenfonds is bedoeld om studenten die daaraan op grond van hun persoonlijke situatie behoefte aan hebben, een toelage te kunnen geven voor kosten die rechtstreeks met de studie verband houden. De eerste gelden van het studentenfonds zijn bijeengebracht als afscheidscadeau voor decaan Lilienthal toen hij met emeritaat ging als rabbijn van de LJG Amsterdam.

Het fonds seminars Israël is in 2005 ingesteld om voor de studenten met enige regelmaat een seminar in Israël te kunnen organiseren.

Voor wetenschappelijk onderzoek, vooral in het buitenland, is in 2005 € 10.000 gereserveerd; in 2008 is een uitkering van € 1.000 gedaan.

In 2007 heeft de Kiwi-Tielens Stichting een schenking gedaan, die in eerste instantie is aangewend voor de opleiding van voorzangers in de periode 2007-2009. Het niet-gebruikte deel ad € 11.895 is gedoteerd aan een bestemmingsreserve voor de lerarenopleiding. In 2011 heeft de Kiwi-Tielens Stichting een schenking gedaan voor de dekking van de kosten van een studiereis van de lerarenopleiding naar Londen eind 2011. Het niet-gebruikte deel ad € 3.074 is toegevoegd aan deze reserve. Het bestuur heeft de reserve opengesteld voor alle opleidingen.

In de zomer van 2013 heeft de Stichting Robert A. Levisson op verzoek van het Verbond (NVPJ) de activiteiten van het Liberaal Joods Landelijk Onderwijs Centrum Rimon overgenomen van de Stichting Sja'ar. Rimon heeft als hoofdtak lesmateriaal te ontwikkelen voor alle gemeenten die

bij het Verbond zijn aangesloten. Het bruto resultaat van het verslagjaar (€1.442 negatief) is apart gezet, zonder directiekosten in mindering te brengen.

De overloop in de balans bevat € 2.930 bijdragen aan het David Lilienthal Fonds ter ere van zijn afscheid als decaan, dat gebruikt kan worden voor een tweede David Lilienthal-lezing.

Staat van baten en lasten over 2015

<i>Baten</i>		<i>Lasten</i>	
Vrienden en andere giften	€ 9.686	Personeelskosten	€ 26.452
Subsidies	€ 9.523	Docenten en cursussen	€ 9.028
Collegegelden	€ 2.000	Kosten bestuur/decaan/raden	€ 794
Rentebaten	€ 2.540	Bibliotheek en lesmateriaal	€ 401
Rimon	€ 14.485	Rimon	€ 15.927
		Externe communicatie	€ 4.652
		Accountant/loonadministratie	€ 5.352
Netto verlies	<u>€ 26.298</u>	Diversen en onvoorzien	<u>€ 1.926</u>
Totalen	€ 64.532		€ 64.532

In 2015 is er € 26.298 verlies geleden. De uitgaven zijn aanzienlijk lager dan voorheen, maar de inkomsten zijn nog harder gedaald.

De grootste *uitgaven* zijn personeel (€ 26.000), docenten (€ 9.000), Rimon (€ 16.000) en accountant (€ 5.000). De accountantskosten waren hoog omdat Rimon nog een eigen administratie voerde. Dit probleem is een jaar geleden opgelost en de accountant heeft mij 17 februari 2016 geantwoord: "Over 2014 hebben we € 4.500 (excl. btw) in rekening gebracht. Voor het boekjaar 2015 bedragen de totale kosten € 3.000 (excl. btw)." Rimon zelf is licht verlieslatend (inkomsten € 15.000). De docentenkosten zijn gekelderd. De personeelskosten zijn ongewijzigd.

De grootste post *inkomsten*, bijdragen van vrienden, is geïmplodeerd. De verslaggeving van het Levisson Instituut is overgegaan van het academische jaar op het kalenderjaar en het vorige verslagjaar (2013-2014) telde daardoor 17 maanden. Hiervoor corrigerend waren de bijdragen in 2014 € 32.000, terwijl het huidige verslag € 10.000 toont. Wij zijn in het bijzonder de Vrienden en de Liberaal Joodse Gemeente Rotterdam erkentelijk voor hun steun, alsmede het Nederlands Verbond voor Progressief Jodendom en Maror.

De vaste personeelskosten en de bijdragen van vrienden zijn niet in evenwicht. Door het verlies is het eigen vermogen gedaald tot € 186.762. Bij ongewijzigd beleid zou het Levisson Instituut over ruim zeven jaren moeten sluiten, in het jaar 2023. Om dit te voorkomen moet het bestuur zijn beleid wijzigen.

Merk wel op dat een teruggang naar het oude niveau van giften het financieel probleem grotendeels zou oplossen en wij doen dan ook een *ernstig beroep* op u om genereus een extra bijdrage te geven, die overigens volledig aftrekbaar is vanwege onze ANBI status.

Thijs ten Raai
penningmeester